

ВЪЗМОЖНОСТИ, СВЪРЗАНИ С РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНСКОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ В СТОЛИЦАТА

Елена Шипковенска

OPPORTUNITIES RELATED TO THE DEVELOPMENT OF MUNICIPAL HEALTH CARE IN THE CAPITAL

Elena Shipkovenska

***Резюме:** Здравеопазването е „отворена система”, която е под постоянното въздействие на множество динамично променящи се фактори (здравно-демографски, икономически, политически, научни, културни и т.н.). Тези фактори влияят пряко върху обема и характера на пациентските потоци, върху здравните ресурси (финансови, човешки, технологични, информационни) и определят тенденциите в системата.*

***Summary:** Health care is an "open system" that is under the constant influence of many dynamically changing factors (health-demographic, economic, political, scientific, cultural, etc.). These factors directly affect the volume and nature of patient flows, health resources (financial, human, technological, information) and determine trends in the system.*

ЕФЕКТИВНО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНСКОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Цветомир Димитров

EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF MUNICIPAL HEALTH CARE

Tzvetomir Dimitrov

***Резюме:** Столично общинско здравеопазване, чрез дирекция „Здравеопазване“ прилага политиката на Столична община (СО) в областта на здравеопазването, която цели осигуряване на достъпна и качествена медицинска помощ, създаване на здравословни условия за отглеждане и възпитание на децата и учениците.*

Опазването и укрепването на здравето на жителите на столицата е приоритет на СО.

***Summary:** Metropolitan Health, through the "Health" Directorate, implements the policy of the Metropolitan Municipality in the field of health care, which aims to provide affordable and quality medical care, create healthy conditions for the upbringing and education of children and students.*

Protecting and strengthening the health of the capital's residents is a priority of the Metropolitan Municipality.

ПЕРСПЕКТИВИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО В ГРАДОВЕТЕ

Анжелика Велкова

PERSPECTIVES AND OPPORTUNITIES FOR HEALTH PROMOTION IN CITIES

Angelika Velkova

***Резюме:** Градовете са място, в което животът събира всичко заедно – хора, условия за живот, възможности, идеи, развитие, проблеми и предизвикателства. Градовете са били и остават фундамент на човешката цивилизация, те са източник на иновации и двигател на прогреса. Повече от половината от световното население днес живее в градовете и в близко бъдеще около две трети от глобалната популация ще бъде вече градска.*

***Summary:** Cities are a place where life brings everything together – people, living conditions, opportunities, ideas, development, problems and challenges. Cities have been and remain the foundation of human civilization, they are a source of innovation and an engine of progress. More than half of the world's population today lives in cities, and in the near future about two-thirds of the global population will already be urban.*

ОБЩИНСКИ СКРИНИНГОВИ ПРОГРАМИ – ОПИТ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Нигяр Джафер

MUNICIPAL SCREENING PROGRAMMES – EXPERIENCES AND CHALLENGES

Nigyar Dzhafer

***Резюме:** С неголям финансов ресурс, разпределен равномерно в периода 2015-2022г, чрез скрининговите програми на Столична община, осъществени от общинските структури на здравеопазване, е постигнат значим за общественото здраве ефект, свързан със скрининга и ранната диагностика на социалнозначими заболявания, каквито са ракът на млечната жлеза (РМЖ), ракът на простатата (РП) и заболяванията на щитовидната (ЩЖ). Обхватът на прегледите е различен (36%-76%) при различните прегледи и варира както през годините, така и при различните локализации. Прегледани са 30 330 души, от тях 6462 са с констатирани патологични промени, а в 178 случая е поставена онкологична диагноза. Мъжете (РП) са по-малко склонни да посещават профилактични прегледи. При прегледите за РМЖ има намаляване на участието в течение на годините.*

***Ключови думи:** скрининг, скринингови програми, рак на млечната жлеза, рак на простатата*

***Summary:** With a small financial resource, distributed evenly in the period 2015-2022, through the screening programs of the Metropolitan Municipality, implemented by the municipal health structures, a significant public health effect has been achieved related to the screening and early diagnosis of socially important diseases, such as breast cancer (BC), prostate cancer (PC) and thyroid diseases (TS). Screening coverage varies (36%-76%) across screenings and varies across years as well as across locations. 30,330 people were screened, of whom 6,462 were found to have pathological changes and 178 were diagnosed with cancer. Men (FP) were less likely to attend screening examinations. There has been a decline in participation in screening for PMR over the years.*

***Key words:** screening, screening programs, breast cancer, prostate cancer*

МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЕПИДЕМИИ В ГРАД СОФИЯ

Данчо Пенчев, Ралица Златанова-Великова

MODEL FOR THE MANAGEMENT OF EPIDEMICS IN THE CITY OF SOFIA

Dancho Penchev, Ralitzza Zlatanova-Velikova

***Резюме:** Ситуацията, възникнала с появата на коронавируса в края на 2019 г. в китайската община Ухан е с невиджани досега мащаби, което наложи въвеждането на нови мерки в световен мащаб и постави под изключителен натиск капацитета на здравните системи. Настоящото проучване изследва и анализа основните епидемиологични показатели, характеризиращи разпространението на COVID-19 в област „София-град“ в периода 2020 – 2021 г., както и дейностите предприети за намаляване на разпространението на заболяването. Проучени и анализирани са обществените нагласи, информираност и страхове по отношение заболяването от COVID-19 в нашата страна. На базата на получените резултати е разработен модел за управление на пандемията от COVID-19 в град София.*

***Ключови думи:** модел, управление, COVID-19*

***Summary:** The situation that arose with the emergence of the coronavirus at the end of 2019 in the Chinese municipality of Wuhan is of an unprecedented scale, which necessitated the*

introduction of new measures on a global scale and put the capacity of health systems under extreme pressure. The present study investigates and analyzes the main epidemiological indicators characterizing the spread of COVID-19 in the "Sofia-grad" region in the period 2020 - 2021, as well as the activities undertaken to reduce the spread of the disease. Public attitudes, awareness and fears regarding the disease from COVID-19 in our country have been studied and analyzed. Based on the results obtained, a model was developed for managing the COVID-19 pandemic in the city of Sofia.

Key words: *model, management, COVID-19*